

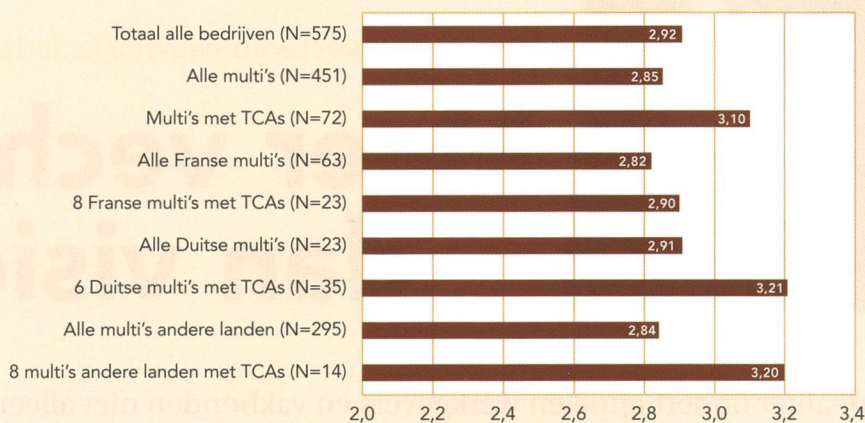
Jrg 29, nr 1, 1-2018

Relatie vakbond en management

Al drie decennia streven internationale vakbondscoepels en Europese ondernemingsraden ernaar om *transnational company agreements* (TCA's, ofwel transnationale bedrijfsovereenkomsten) af te sluiten met multinationals. Een eerste overeenkomst werd in 1988 gesloten met het Franse voedingsconcern Danone. Vooral tussen 2000 en 2010 nam het aantal van zulke overeenkomsten snel toe. Voor 2015 vonden we in een database van de ILO en de Europese Commissie (EC) 260 TCA's die gesloten waren met 161 toen bestaande multinationals. Die liepen qua inhoud sterk uiteen. Het voldoen aan fundamentele arbeids- of vakbondsrechten werd veruit het meest genoemd (239 keer), gevolgd door gelijke rechten en anti-discriminatiebepalingen (124), veiligheid en gezondheid (122) en kwalificatie-ontwikkeling (112).

We willen weten hoe de multinationals waarmee TCA's zijn afgesloten zich verhouden tot een grotere groep multi's voor wat betreft hun relatie tot de vakbonden. Gaat het om koplopers of zitten ze rond het gemiddelde, of nog daaronder? Met dat doel koppelden we bovenstaande informatie aan gegevens uit ons WIBAR-3 onderzoek, waarvan we al verslag deden in Zeggenschap 2016-4 en 2017-1. In WIBAR-3 scoorden we de relatie tussen management en vakbond (hierna MAN-VB) voor 575

Gemiddelde scores relatie management – vakbond, 23 landen

Bronnen: database ILO/EC on TCA's, 2015; WIBAR 3 Industrial Relations Survey, september 2015-april 2016.

bedrijven in 23 EU-landen. Op een schaal van 1 (laag) tot 5 (hoog) resulteerde dat in een gemiddelde MAN-VB score van 2.92, dichtbij de '3' die stond voor 'puur zakelijk'. Maar opmerkelijk genoeg kwamen de 451 bedrijven die onderdeel vormden van in totaal 231 multi's gemiddeld lager uit, op 2.85.

Met 22 multinationals uit ons bestand van 231 bleken één of meer TCA's te zijn afgesloten. Bij elkaar telden zij 72 dochterbedrijven die in hun land en sector tot de top-5 hoorden. De gemiddelde score van deze dochterbedrijven op de MAN-VB-schaal was met 3.10 een stuk hoger dan het gemiddelde van alle multi-dochters. Voor de respectievelijke moederlanden van de multi's was dit telkens het geval: de score van de acht Franse multi's onder de 22, met

23 dochterbedrijven, was hoger dan die van alle Franse multi's in ons bestand. Hetzelfde gold, nog meer uitgesproken, voor de Duitse multi's en voor de concerns met andere landen van herkomst. De grafiek laat de precieze cijfers zien. Samen bleken de TCA's van de 22 multi's uit ons bestand ook gemiddeld meer onderwerpen te bevatten dan alle overeenkomsten uit de ILO/EC-database: 8.9 tegen 6.5. Een relatief goede relatie tussen management en vakbond kan dus eerder leiden tot een (bredere) transnationale overeenkomst, al kan dit verband ook omgekeerd liggen: zo'n overeenkomst kan tot een betere relatie leiden.

Maarten van Klaveren en Kea Tijdens zijn beiden senior-onderzoeker bij AIAS, Universiteit van Amsterdam.